

OBJAŚNIONY (72) *part praet pass pf*

objaśniony (56), **objaśnion** (16).

Pierwsze o oraz a jasne; -ony (11), -ony (1) *BiałKat*; -on z *tekstów nieoznaczających ó*; -ona, -ono.
sg m N objaśniony (12), objaśni(o)n (8); ~ (*attrib*) objaśniony (7); ~ (*praed*) objaśniony (4), objaśni(o)n (8); objaśniony *BiałKat*, *SarnStat*; objaśni(o)n *Leop* (3), *RejAp*; objaśniony : objaśni(o)n *RejPos* (2:4). ◇ G objaśnion(e)go (2). ◇ f N objaśnioną (8), objaśniona (2); ~ (*attrib*) -ą (1); ~ (*praed*) -ą (7), -a (2); -ą : -a *RejPos* (2:1), *SarnStat* (1:1). ◇ A objaśnioną (4). ◇ n N (*praed*) objaśnion(e) (5), objaśniono (5); -(e) *BibRadz*, *KuczbKat*, *WujJud*; -o *Kwiat Książ*, *RejAp*; -(e):-o *RejPos* (1:1), *SarnStat* (1:2). ◇ pl N m pers objaśnieni (6); -eni (2), -(e)ni (4). ◇ subst m (*praed*) objaśnioné (8), objaśniony (1) *RejPos*; -é (5), -(e) (3). f i n objaśnioné (9); -é (1), -(e) (8). ◇ G objaśnionych (1). ◇ D objaśnionym (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: objaśniony od kogo (8), *przez kogo* (3), *kim* (2).

Sł stp s.v. objaśnić, Cn brak, Linde XVI i XVIII w. s.v. objaśnić.

1. *Pelen światła; świetlisty, jaśniejący; przen; clarificatus Vulg* (30) : *Leop Ioann* 13/31; miły Vbertynie gdyżelz nápierwey imienia dołtał/ Ktore w wáńzym narodzie długo zacne á sławne było/ y od onego niedawno było známienie obiaśniono *KwiatKsiąż* A3; flepotá twoiá co dáley to więcey będzie od niego [*Pana*] obiaśnioná *RejPos* 68v, 286v, 342; *RejZwierc* A2, 210; po modlitwie częłto twarz iey tak dziwna á obiaśniona była/ że siołtry ná nię pátrzyć nie mogły. *SkarŻyw* 160.

objaśniony w kim (3): A tak gdy wyłledł/ rzekł Iezus: Teras obiaśnion ielth fyn człowieczy: y Bog obiaśnion [*et Deus clarificabit eum in semetipso*] ielth w nim *Leop Ioann* 13/31, *Ioann* 13/32; áby łtąd było w nas pochwalone á obiaśnione święte imię twoie/ ku czci á ku chwale twoiey *RejPos* 254.

objaśnion czym (1): iżeś nád ine łtworzenie tym obiaśnion/ iżeś poznał Páná fwego/ á iż cie godnym vczyńił *RejPos* 194.

W charakterystycznych połączeniach: objaśniony(-a, -e) Bog (2), *duszczyzka, imię* (2), *myśl, obłok, obyczaje, sława, sprawiedliwość* (2), *sprawy, syn człowieczy, twarz, wiara*.

Wyrażenie: »(będzie) jako słońce, słońcem objaśniony« [*szyk 2:1*] (2:1): Prorok powiada/ iż iáko Słońce będzie obiaśnioná łprawiedliwość twoiá/ á iáko śnieg będą zbielone włytki nieprawości twoie. *RejPos* 265; vcćiwemu człowiekowi to łą łkárby [...] myłł włpaniła [...] á prawdą iáko łłońcem obiaśnioná. *RejZwierc* 85, 256v.

Szereg: »jasny a objaśniony« (1): Iákoż ile zálię vłtráłyć nie máią ci nędzni niebożátká/ ktorzy iuż záczętą á práwie iálną á obiaśnioną wiárę swoię włpák obráćią *RejPos* 245.

a) Oświecony, pouczony (14) : ci zálię kthorzy [...] z łálki iego [*Boga*] świętey łą obiaśnieni od niego [...] nie máią gardzić tym [...] dobrodzyeyłtwem iego. *RejPos* 317, 149.

objaśniony czym (9): Wálzey K.M. da Pan Bog z nimi [*ludźmi*] gdy będą lepłzemi łprawámi od niego obiaśnieni/ z łálki fwey/ łzczęłliwłze á fortunneyłze pánowánie *RejPos* A3v, 194; *LatHar* 436. Cf *Wyrażenia*.

objaśniony w czym (1): A by też to [*rzeczy wszystkie zbawienia naszego*] nie było w ludzkich fercach obiaśniono/ tedyby nikczemne były łpráwy náłze *RejPos* 140.

W przeciwstawieniu: »objaśniony ... zaćmiony« (1): A przetho przytępuymy do niego ábyfmy byli obiáśnieni: (*marg*) accedite ad eum et illuminamini [*Vulg Ps 33/6*] (-) nie ták/ iáko Zydowie: kthórzy zaćmieni byli *BiałKat* 286.

Wyrażenia: »objaśniony Duchem Św., przez Ducha Św.« [*szyk 2:1*] (2:1): Co fie tám potym sítáło/ iáko był obiáñnion przez Duchá fwiętego [...] o tym fzyrzey hiftoria fwiádczy. *RejAp* [13]; *RejPos* 158v, 285v.

»laská objaśniony« [*szyk 1:1*] (2): czáfem y ten który ieft po części y lálką Páńfká obiáñniony á obdárzony/ vniesć fie muśi *RejPos* 316v, 340v.

»rozumy objaśniony« (1): przydzie Duch prawdy/ przez ktorego rozumy wáfze będą obiáñniony *RejPos* 131.

»objaśnion światłościá« (1): z lálki á miłofierdzya tego Páná fwego będyefz obiáñnion tą fwiátłościá iego *RejPos* 285.

Szeregi: »oświecony a objaśniony« (1): Słuchayże co Pan powiedáć raczy o tákim wiernym fwoim/ ktory z lálki iego fwiętey iuz ták ofwiecony á obiáñniony będye Duchem s. iego *RejPos* 285v.

»sprawiony i objaśniony« (1): Ktorego [*synaczka*] potym y Ian fwięty Duchem fwięthym fpráwiony y obiáñniony/ iuz iáwnie obwołáć y pálcem nam wśzytkim vkázáć raczył. *RejPos* 158v.

2. *Wytlumaczony, wyjaśniony, zinterpretowany; interpretatus Calep [w tym: czym (9)] (14) : BudBib kt; SarnUzn kt; CzechRozm 10; z Lácińskiego ná Polfkie przetłumáczone/ y ná wielu mieyfćách trudnych Przypifkámí [...] obiáñnione [Księgi o poprawie Rzeczpospolitej] ModrzBaz kt; Calep 554a; WujNT kt; Społob mowienia Wianká Zywoťá Páná Iezufowego/ obiáñniony pímmem fćárego y nowego zakonu. LatHar 552, 526, 751.*

objaśniony komu (1): Przytaczáia teź tu mieyfćzá s Pawłá s. ále the ná ofátku będą wáfzym lálkam [...] obiáñnione. *SarnUzn* D6.

objaśniony przez co (1): *WujJudConf* 78 cf *Szereg*.

W charakterystycznych połączeniach: objaśnione(-a, -y) miejsce, pismo, różnica, sposób mowienia, żołtarz, żywot; objaśniony argumentami, cudami, pismem (2), przypiskami (2), summaryjuszami, świadectwy; objaśniony po brzegach, po krajoch, na wielu miejscach, na ostatku.

Wyrażenie: »wykładem objaśniony« (2): *MurzNT kt; wśzytkie te [sakramenty] w pímmie S. fą wyráźone/ y od Doktorow Kościelnych wykładem obiáñnione LatHar ++8v.*

Szereg: »wyłożony i objaśniony« (1): pímmo zakonne przez Ewángeliá wyłożone y obiáñnione/ pożyteczne ieft kościołowi Bożemu *WujJudConf* 78.

a. *Uporzádkowany* (1) : Naydziefz teź tu y Końfkié Lékárftwá/ od tego Lékárzá zebráne/ á przez mię w flufzny porzádek położóné/ y Vkázáczem obiáñnione *SienLek* a3v.

3. *Uwidoczniony, który stał się wiadomym, znanym; illustrare Modrz (14) : Ten [o Adamie] teraz niechay będzie w fmrudliwe fłkory przyodziaⁿ ku zákryćiu ofzpeczenia fwego/ w ktorym nie dawno przedtym Bołkie wyobráżenie obiáñnione było. BibRadz I 2d *marg; RejZwierc* A3; *ModrzBaz* 71; PRAWO DVCHOWNE [...] ZEBRANE, Y NADOBNYM PORZÁDKIEM OBJASNIONE. *SarnStat* 167; fćárego zakonu święći/ nie mieli iefzcze ták obiáñnionego pośrzedniká tego Syná Bożego *SkarKaz* 445a.*

objaśniony komu (2): przez kthorego [św. Jana] zdáło fie Pánu áby temu obłędliwemu fwiátu były obiáśnione dziwne fpráwy á poftępki tháiemnic Boftwá fwego *RejAp* AA7v, 5.

objaśniony przez co (1): Syn Boży ieft práwdziwy Bóg/ nám przez pímo obiáśnióny. *BiałKat* 8v.

objaśniony czym (1): Byłá od Páná Bogá przed wieki obraná. Od Prorokow rozgłófzona/ y figurámi obiáśniona. *LatHar* 672.

objaśniony w kim (1): *RejAp* 5 cf »objawiony a objaśniony«.

W przeciwstawieniu: »zácmmione ... objaśnione« (1): w oboiem Teftámenćie [...] iednefz rzeczy fá: ále w ftárym zácmmione/ á w nowym obiáśnione *WujJud* 78v.

W charakterystycznych połączeniach: objaśniona(-y, -e) cnota, cudo zmartwychwstania, Ewanjelija, męstwo, postępki, prawa (duchowne, pańskie) (2), rzeczy, sprawy; objaśniony figurami, nadobnym porządkiem, przez pismo; objaśniony narodom, (obłędliwemu, wszemu) fwiátu.

Szeregi: »objawiony a (i) objaśniony« (2): fługam wiernym Páńfkim ktorzy [...] mocno ftoią przy fwięthey woley iego tu iedno obiáwiono y obiáśniono w nich bywa *RejAp* 5; *RejPos* 259v.

»odkryty a objaśniony« (1): Pirwze kłięgi będą otwárthe/ gdy będą odkryte á obiáśnione złościwe fpráwy káżdego niewiernego *RejAp* 173.

»osławiony i objaśniony« (1): wielki znák ieft czyiey śmierć/ iefli ciáłá iego pogrzeb vkażemy. Potym/ áby cudo Zmartwychwftánia bárziesy osławione y obiáśnione było. *KuczbKat* 40.

»rozszyrzony a objaśniony« (1): ftyfzysz od Páná fwego/ iż nie iuz wneth koniec/ áż będzie pirwey rozfzyrzona á obiáśniona Ewányelia Páńfka po wźemu fwiátu *RejPos* 259v.

4. *Obwieszczony, ogłoszony z mocą prawną; declarare JanStat* (14) : O czym [o gwałcie i mocy] w práwie Grodzkim Toruńfki Státut iest obiáśniony. *SarnStat* 625, 101, 375, 532, 1003, 1025.

objaśniony czym (2): Którégo [pozwanego] włáfnóć tym fpofohem będzie obiáśniona. *SarnStat* 768, 249.

W połączeniu szeregowym (1): wśzyftkie rzeczy/ przez święte vftáwy/ Powfzechne Concilia/ á ná imię od powfzecnego Synodu Trydentfkie⁹⁰ podáne/ vftáwione/ y obiáśnione/ bez wátpienia przyimuię y wyznawam *WujJud* 27.

W przeciwstawieniu: »trudne ... objaśnione« (1): iefli które rzeczy w przerzeczonych przywileiách były trudné/ tedy będą obiáśnione *SarnStat* 890.

W charakterystycznych połączeniach: objaśnione(-a, -y) artykuły, listy (2), statut(y) (2), włáfnóć, żáloby.

Wyrażenie: »przez obwołanie objaśniony« (1): fkázuiemy: áby żaden nie był piérwey powinien ku chowánui nowéy vftáwy/ áżby byłá przez obwołánię w Króleftwie obiáśnioná. *SarnStat* 50.

Szeregi: »wydany i objaśniony« (2): wśzytkie tákowe lifty y przywileie [...] opiáné fá wydáné/ y obiáśnione *SarnStat* 1061, 1190.

»wyłożony i objaśniony« (1): około tego ziednoczenia dwu Narodów w iedno ciáło było nieco z obu ftron różnice: wźákoż to zá Dekláratią náfzą ták ieft wyłożono y obiáśniono. *SarnStat* 1011.

Synonimy: 1. jaśniejący; 2. wytłumaczony; 4. objawiony, obwieszczony, ogłoszony.

Cf **OBJAŚNIĆ**